

Eduardo Galeano

Zamanın Ağızları

Türkçesi: Bülent Kale

Deneme

Burada bir araya getirilen anlatıların bir kısmı, henüz tek başlarına birer ilmik ve ortak bir dokunun parçası değilken bazı gazete ve dergilerde yayımlandılar. Bu dokuya katılınca, o ilk versiyonlar biçimlerini ve renklerini değiştirdiler.

* * *

Bu kitap yaşadığım ve dinlediğim hikâyeleri anlatıyor. Kimi örneklerde, dinlediğim hikâyelerin kaynakları bellidir. Bahsi geçmeyen diğer pek çok emektara da teşekkürlerimi sunmak isterim.

* * *

Metinlere Peru'nun Cajamarca bölgesi sanatından çizimler eşlik ediyor. Kimliği meçhul eller tarafından boyanmış, çizilmiş ya da işlenmiş bu sanat eserleri, uzun bir arama kurtarma çalışmasıyla Alfredo Mires Ortiz tarafından bir araya getirildi. Bazıları binlerce yıllık ama sanki geçen hafta yapılmış gibi.

* * *

Âdet olduğu üzere –açıklanamaz bir âdet– Helena Villagra bu kitaba adım adım eşlik etti. Burada anlatılan hikâyeleri paylaştı, her bir sayfayı tekrar tekrar okudu, burada okuyacağınız sözcükleri güzelleştirmeme, fazla gelenleri atmama yardım etti. Âdet olduğu üzere –açıklanabilir bir âdet– bu kitap ona adandı.

Eduardo Galeano
Montevideo, 2003 sonu

Söyleyen Zaman

Zamandanız hepimiz.

Biz onun ayakları ve ağızlarıyız.

Zamanın ayakları ayaklarımızda yürüyor.

Zamanın rüzgârlarının ayak izlerini kısa ya da uzun vadede sileceğini biliyoruz artık.

Hiçin güzergâhı mı, hiç kimsenin adımları mı? Zamanın ağızları anlatıyor yolculuğu.

Yolculuk

Barcelona'da bir hastanede yeni doğanların bakımıyla ilgilenen Oriol Vall, insanın ilk hareketinin kucaklaşma olduğunu söylüyor. Dünyaya geldikten sonra, ömürlerinin başlangıcında, bebekler birisini arar gibi ellerini uzatıyorlar.

Artık epey yaşamış olanlarla ilgilenen başka doktorlar, ihtiyarların da ömürlerinin sonunda kollarını kaldırmaya çalışarak öldüğünü söylüyorlar.

İşte böyle, konu hakkında ne kadar çok kafa yorarsak yoralım, ne kadar söz sarf edersek edelim, durum bu. Böyle, bu kadar basit, her şeyi özetliyor. Fazla söze gerek yok; iki kanat çırpışı arasında gerçekleşiyor yolculuk.

Tanıklar

Öğretmen ve gazeteci bahçede dolaşiyor.
Öğretmen Jean-Marie Pelt duraksıyor, parmağıyla işaret edip şöyle diyor:

“Sizi büyükannelerimizle tanıştırayım.”

Gazeteci Jacques Girardon diz çöküyor ve çimenlerin arasında görünen küçük bir köpük balonunu fark ediyor.

Bu mikroskopik bir mavi su yosunu topluluğu. Mavi su yosunları çok nemli günlerde görünürler. Böyle bir arada, tükürüğe benziyorlar. Gazeteci burun kıvrıyor: Yaşamın kökeninin hiç de öyle göz alıcı bir görünümü yok, ama hepimiz, biz, bacakları, patileri, kökleri, kanatçıkları ya da kanatları olanlar bu salyadan, bu berbat şeyden geliyoruz.

Öncenin öncesinde, dünyanın çocukluk çağlarında, daha ne renkler ne de sesler varken, onlar, mavi su yosunları vardı. Oksijen boşaltarak denize ve göğe renk verdiler. Sonra günlerden bir gün, milyonlarca yıl süren bir gün, pek çok mavi su yosununun aklına yeşil su yosununa dönüşmek geldi. Yeşil su yosunları da yavaş yavaş likenleri, mantarları, karayosunlarını, denizanelerini yarattılar, sonra bütün renkleri ve sesleri yarattılar; o renklerin ve seslerin arasında da denizi ve toprağı kışkırtmak üzere biz geldik.

Ama diğer mavi su yosunları nasıllarsa öyle kalmayı tercih ettiler. Öyle devam ediyorlar.

Onlar, bir zamanların uzak dünyasından şimdiki dünyaya bakıyorlar.

Ne düşündükleri bilinmiyor.

Yeşillenenler

Denizin deniz olduğu zamanlarda toprak, çıplak bir kayadan başka bir şey değildi.

Likenler denizden gelip çayırları yarattılar. Onlar, taşın krallığını istila ettiler, işgal ettiler ve yeşillendirdiler.

Bu, dünlerin dününde oldu ve hâlâ da olmaya devam ediyor. Hiçbir şeyin yaşamadığı yerde, buz tutmuş steplerde, kavrulmuş çöllerde, en yalçın dağların en yücelerinde likenler yaşıyor.

Likenler yaşarken bir yandan da oğulları mantarlar su yosunlarıyla düğün yapıyor. Eğer düğün bozulursa likenler de bozuluyor.

Bazen su yosunlarıyla mantarlar şiddetli geçimsizlikten boşanırlar. Yosunlara göre mantarlar onları içeri kapatıyor, gün yüzü göstermiyorlar. Mantarlara göre ise yosunlar onları bıktırıyor; gece gündüz sürekli şeker veriyorlar.

